

Διοικητική διαχείριση των
προστατευόμενων περιοχών **NATURA 2000**
στην Κρήτη

Βασίλης Σαμαριτάκης, Δασολόγος MSc GIS
Εξ. Συνεργάτης Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης

Προστατευόμενες περιοχές

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης [International Union for Conservation of Nature (IUCN)] μια προστατευόμενη περιοχή είναι «**ένας αναγνωρισμένος και σαφώς καθορισμένος γεωγραφικός χώρος για τον οποίο υπάρχει δέσμευση διατήρησης και ο οποίος υπόκειται σε διαχείριση μέσω νομικών ή άλλων αποτελεσματικών μέσων, ώστε να επιτευχθεί η μακροπρόθεσμη διατήρηση και προστασία της φύσης με τις συναφείς της οικοσυστημικές υπηρεσίες και πολιτιστικές αξίες**».

Κάλυψη Προστατευόμενων περιοχών στην ΕΕ

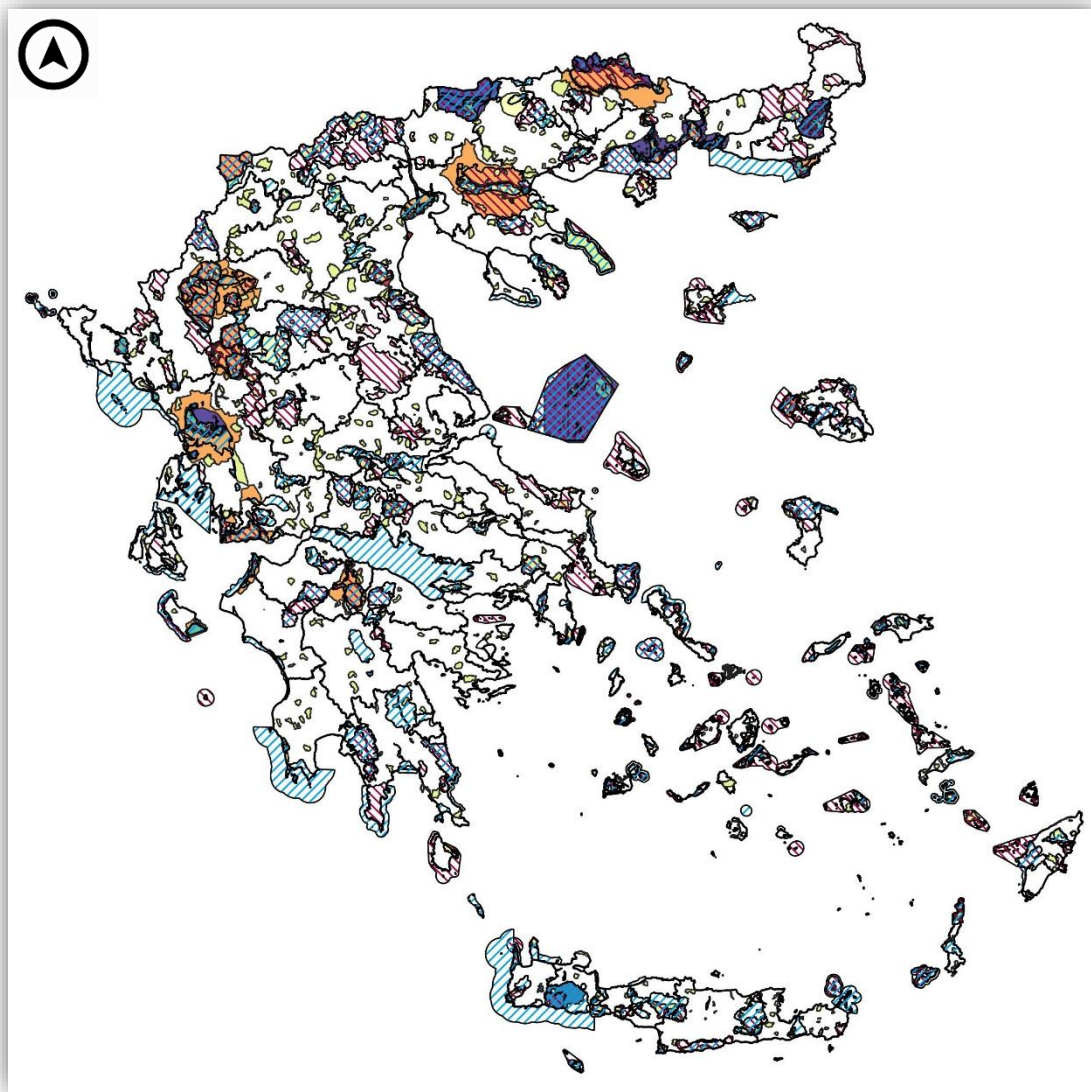

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, περίπου 1.121.500 τετραγωνικά χιλιόμετρα ή 25,6% της χερσαίας επιφάνειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 28, τελεί υπό κάποιο καθεστώς προστασίας, είτε ευρωπαϊκό είτε/και εθνικό (EEA 2017).

Στην Ελλάδα, υπό προστασία τελεί το 35,22% της χερσαίας έκτασης (46.842 τ.χλμ.) και το 4,52% (22.326 τ.χλμ) της θαλάσσιας (Protected Planet 2018).

Κάλυψη Προστατευόμενων Περιοχών - ΕΛΛΑΔΑ

Χερσαία Έκταση

35.22%
Κάλυψη

46,842 km²
Υπό προστασία

133,012 km²
Συνολική Χερσαία
Έκταση

Θαλάσσια Έκταση

4.52%
Κάλυψη

22,326 km²
Υπό προστασία

494,172 km²
Συνολική Θαλάσσια
Έκταση

UNEP-WCMC (2018). Protected Area Profile for Greece from the World Database of Protected Areas, November 2018. Available at: www.protectedplanet.net

ΔΙΚΤΥΟ NATURA 2000

Το Δίκτυο Natura 2000 αποτελεί ένα Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο περιοχών, οι οποίες φιλοξενούν φυσικούς τύπους οικοτόπων και οικοτόπους ειδών που είναι σημαντικοί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών:

«**Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)**» (Special Protection Areas - SPA) για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ «για τη διατήρηση των άγριων πτηνών»

«**Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)**» (Sites of Community Importance – SCI) όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΟΚ. Μετά την οριστικοποίηση ΤΚΣ, οι περιοχές κηρύσσονται **Ειδικές Ζώνες Διατήρησης** (ΕΖΔ) (Special Areas of Conservation - SAC), εντός δετίας.

Η καταγραφή του δικτύου στη χώρα μας έγινε το 1994-1996 από ομάδα 100 επιστημόνων που συστήθηκε ειδικά για τον σκοπό αυτό. Στον «Επιστημονικό Κατάλογο» εντάχθηκε σχεδόν το σύνολο των μέχρι τότε προστατευόμενων περιοχών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Κατόπιν ο κατάλογος επικαιροποιήθηκε το 2010 και το 2018 με την προσθήκη επιπλέον περιοχών.

Κάλυψη Δικτύου NATURA 2000 – ΕΛΛΑΔΑ

419 Περιοχές NATURA 2000 (-2017)

27,7%

6,1%

ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

35.747 τ. χλμ.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

7.199 τ. χλμ.

446 Περιοχές NATURA 2000 (2018)

27,9%

22,6%

ΧΕΡΣΑΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

36.187,98 τ. χλμ.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΛΥΨΗ

22.585,18 τ. χλμ.

Κάλυψη Προστατευόμενων Περιοχών - ΚΡΗΤΗ

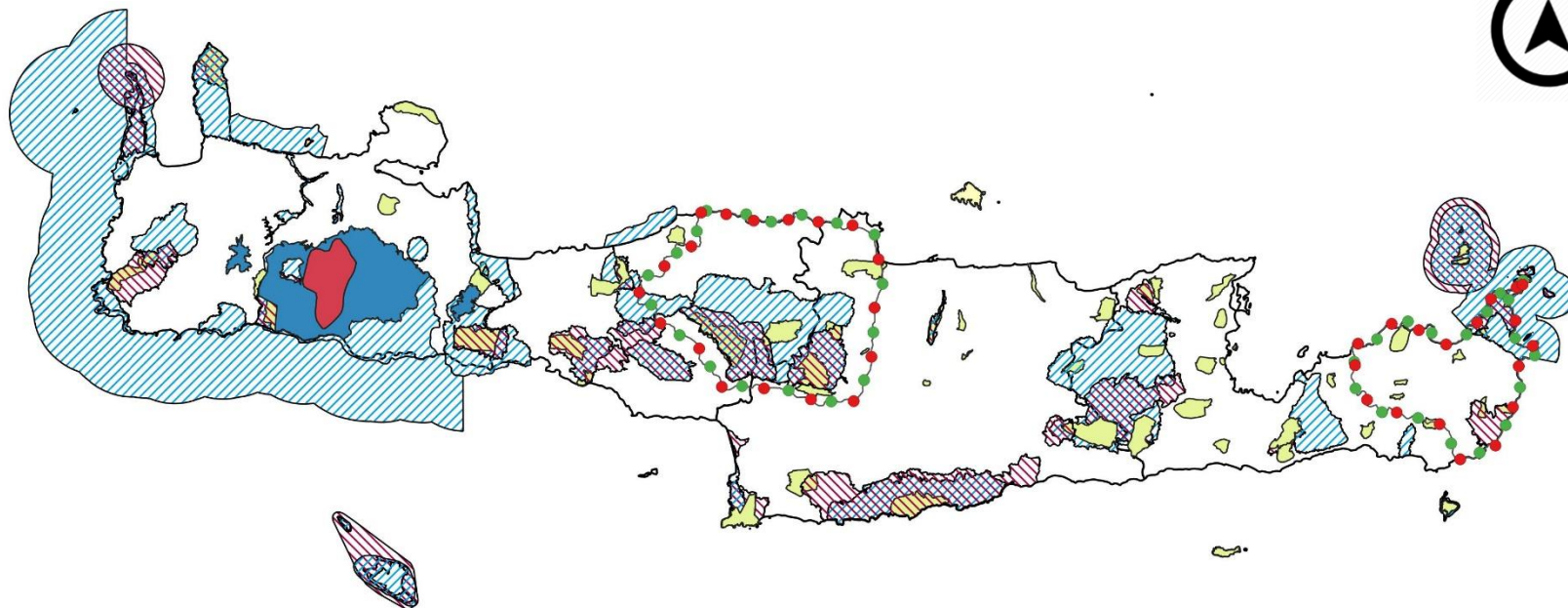
54 Περιοχές NATURA 2000

25
ΖΕΠ

28
ΤΚΣ

1
ΤΚΣ-ΖΕΠ

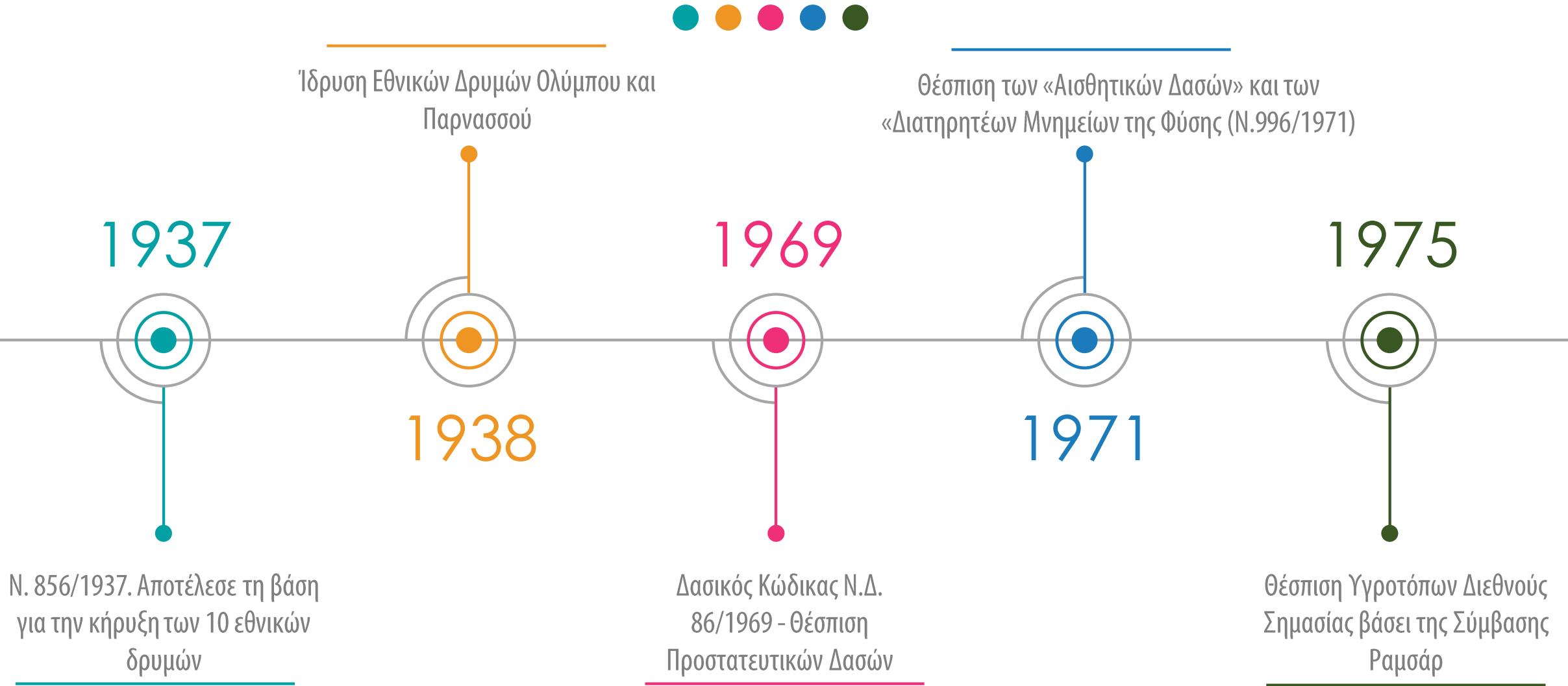

ΤΥΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

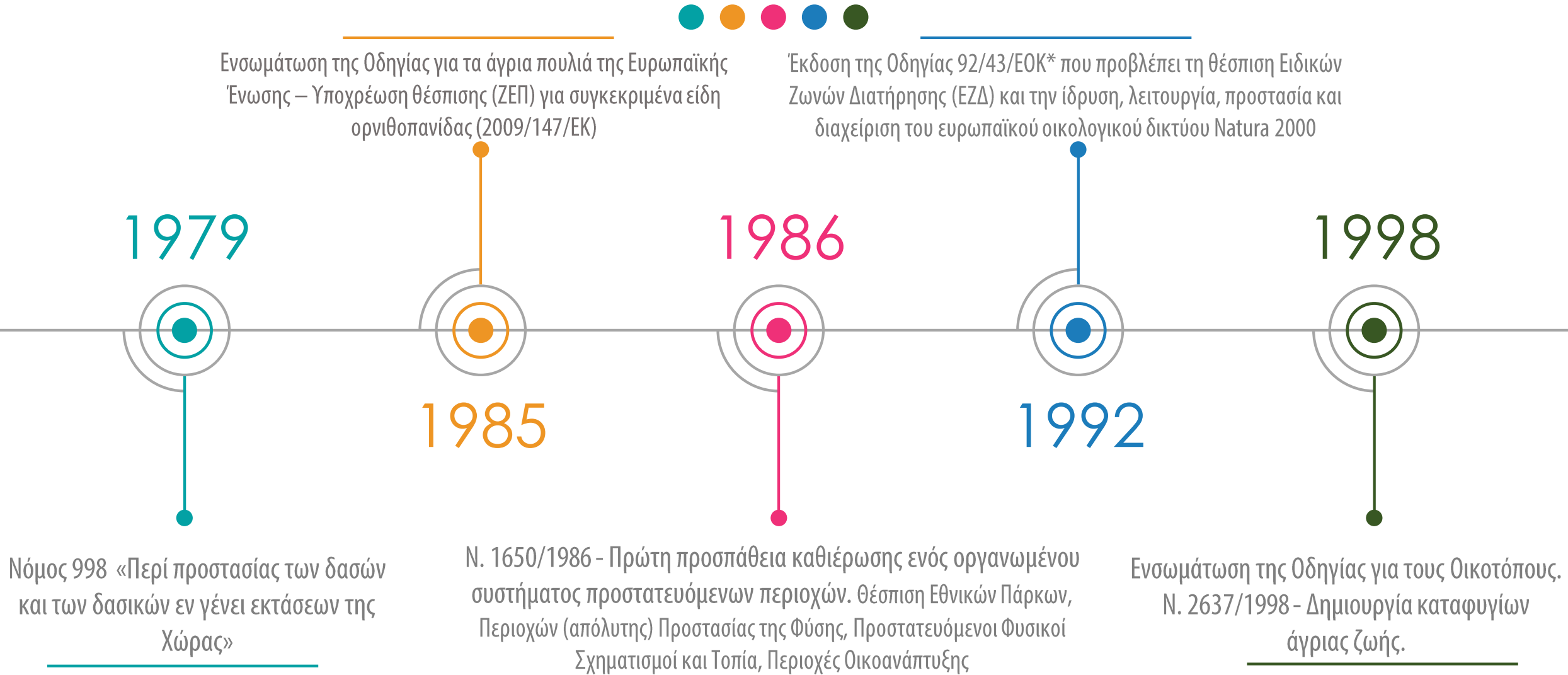
Natura2000 - Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (Habitats Directive) - Οδηγία 92/43/ΕΚ [28]	Αισθητικό Δάσος (Ν. 996/71) [1]
Natura2000 - Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Birds Directive) - Οδηγία 79/409/ΕΚ [26]	Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (Ν. 996/71) [0]
Εθνικός Δρυμός (Ν. 996/71) [1]	Εθνικό Πάρκο (Ν. 1650/86) [0]
Καταφύγιο Άγριας Ζωής (Ν. 177/75 -> Ν. 2637/98) [54]	Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς [0]
Εκτροφείο Θηραμάτων (Ν. 177/75 -> Ν. 2637/98) [3]	Περιοχή απόλυτης προστασίας της Φύσης (Ν. 1650/86) [0]
Προστατευτικό Δάσος (Ν. Δ 86/1969) [3]	Περιοχή προστασίας της φύσης (Ν. 1650/86) [0]
Ελεγχόμενη Κυνηγετική Περιοχή (Ν. 177/75 -> Ν. 2637/98) [1]	Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός, Προστατευόμενο τοπίο και στοιχεία του τοπίου Ν. 1650/86 [0]
Παγκόσμιο Γεωπάρκο της UNESCO [2]	Υγρότοποι Ραμσάρ Διεθνούς Σημασίας [0]
UNESCO-MAB Αποθέματα Βιόσφαιρας [1]	

0 25 50 km

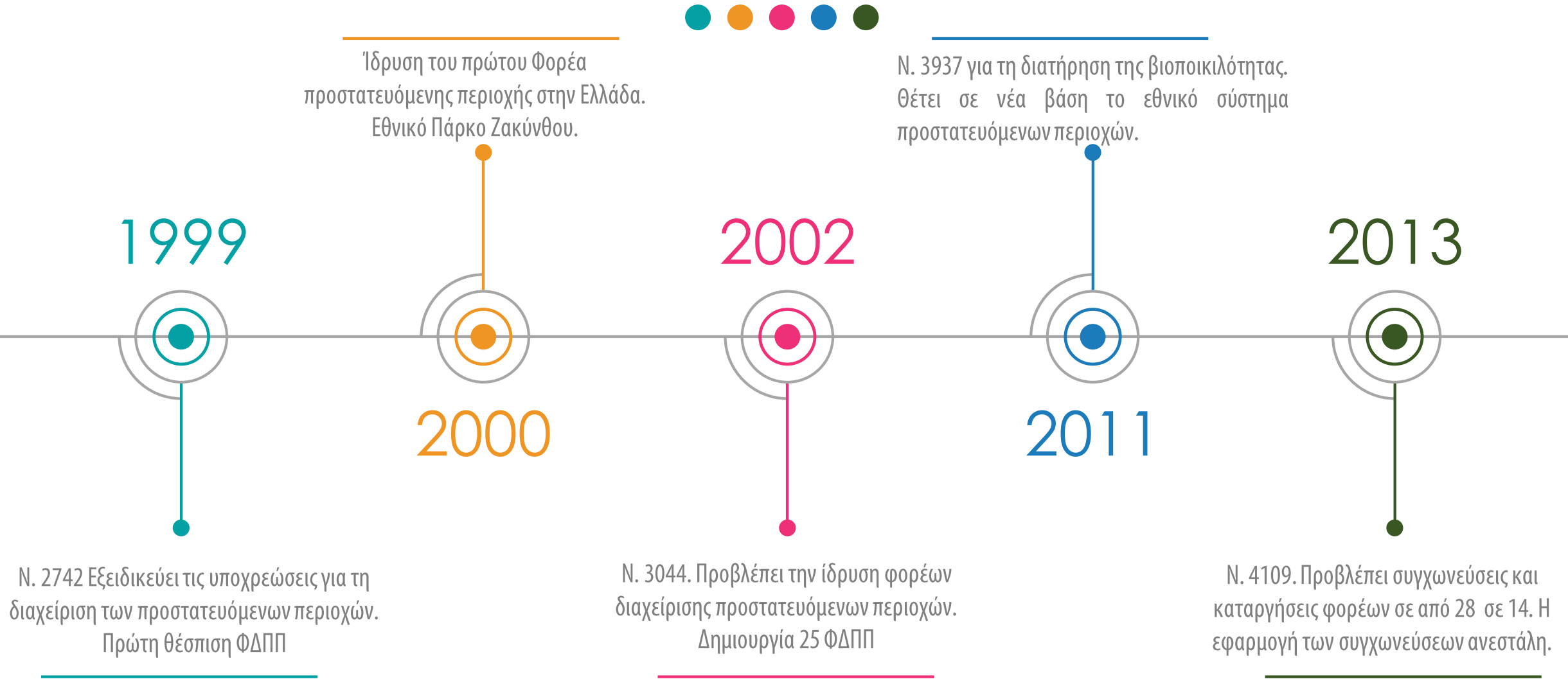
Διοίκηση και Διαχείριση ΠΠ: Αναδρομή 1937-1975

Διοίκηση και Διαχείριση ΠΠ: Αναδρομή 1975-1998

Διοίκηση και Διαχείριση ΠΠ: Αναδρομή 1999 -2013

Διοίκηση και Διαχείριση ΠΠ: Αναδρομή 2013 - σήμερα

2017

Ν. 3937/2017 Περιοχές Natura 2000 από 419 σε 446 & με ΚΥΑ 50473/2017 - Διεύρυνση και επανακαθορισμός υφιστάμενων περιοχών

Νόμος 4519. Επαναπροσδιορίζεται η χωρική αρμοδιότητα των ήδη υφιστάμενων 28 ΦΔΠΠ. 8 νέοι.

2018

Σύστημα Διοίκησης και Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

- Το σύστημα διοίκησης και διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών περιλαμβάνει ένα σύνολο κανόνων για την ολοκληρωμένη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών της χώρας, που μέχρι σήμερα περιλαμβάνεται σε διάφορα νομοθετήματα, όπως οι νόμοι 1650/1986, 2742/1999, 3044/2002, 3937/2011, 4109/2013 και 4519/2018.
- Ως διαχειριστικό σχήμα στην Ελλάδα επελέγη αυτό των Φορέων Διαχείρισης.
- Με τον πρόσφατο 4519/2018 επιδιώκεται η ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των προστατευόμενων περιοχών, μέσω του θεσμού των **Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ)**, με στόχο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την προστασία του εθνικού φυσικού κεφαλαίου με όρους βιώσιμης ανάπτυξης.

Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Οι **ΦΔΠΠ** είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), εποπτευόμενα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Η δράση τους είναι κοινωφελούς και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και το έργο τους είναι η **διοίκηση** και **διαχείριση** των προστατευόμενων περιοχών, με έμφαση στα προστατευτέα αντικείμενα των παραπάνω Ευρωπαϊκών Οδηγιών, στοιχείων και συνόλων της φύσης και του τοπίου. Για τη λειτουργία τους συνεργάζονται με τις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες και βασίζονται στην τοπική **διαβούλευση**.

Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών μέχρι το 2017

- Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου
- Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα
- Δέλτα Νέστου Βιστωνίδας Ισμαρίδας
- Εθνικού Δρυμού Αίνου
- Εθνικού Δρυμού Οίτης
- Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
- Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
- Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας
- Εθνικού Δρυμού Πρεσπών
- Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς
- Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου Βορείων Σποράδων
- Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου
- Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου
- Εθνικού Πάρκου Σχινιά-Μαραθώνα
- Εθνικών Δρυμών Βίκου-Αώου και Πίνδου
- Κάρλας-Μαυροβουνίου-Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου
- Καρπάθου-Σαρίας
- Λίμνης Κερκίνης
- Λίμνης Παμβώτιδας

28
ΦΔΠ

30%

ΚΑΛΥΨΗ

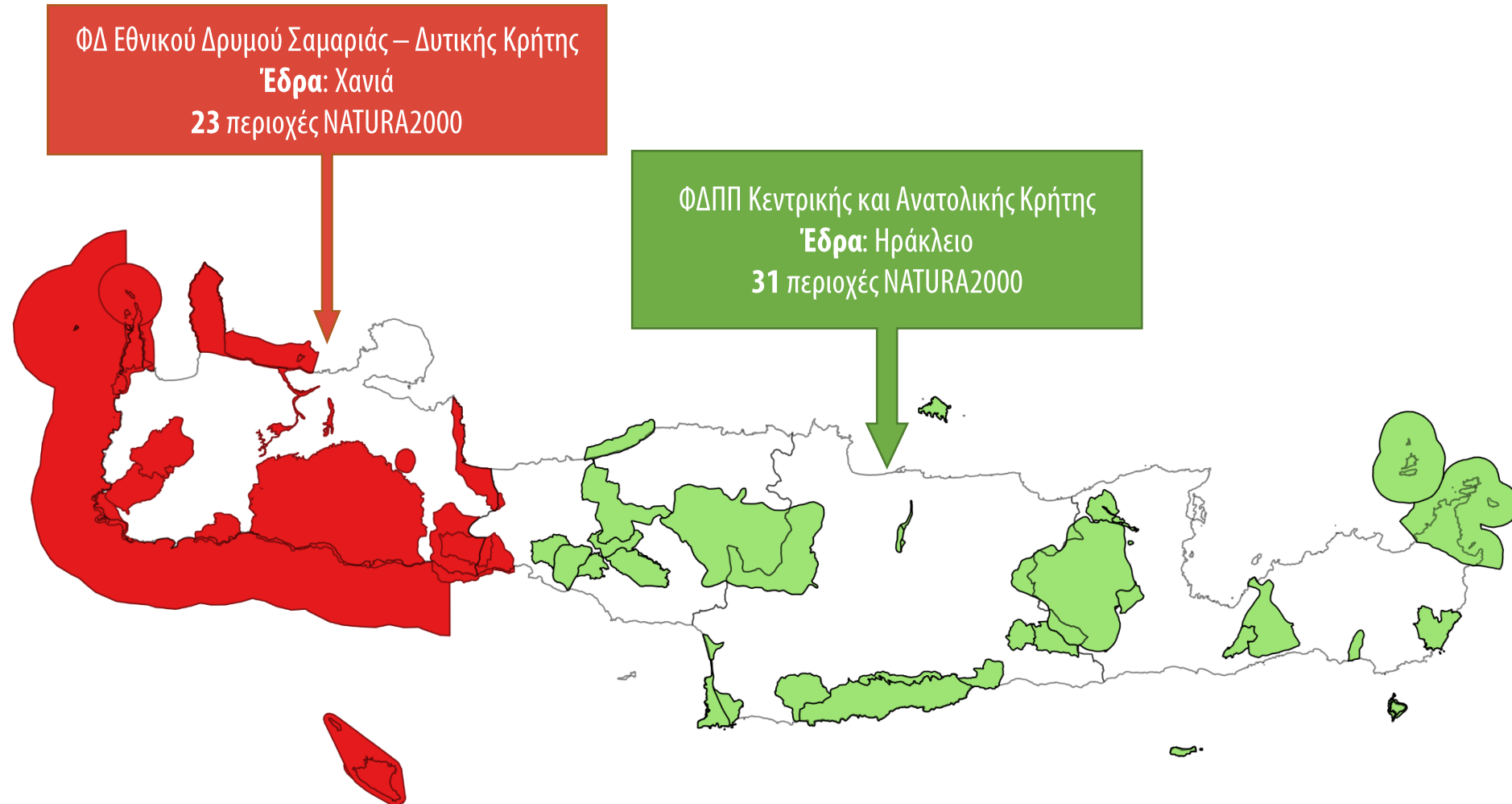
ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA 2000

Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών με τον 4519/2018

- Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης
- Εθνικού Πάρκου Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης – Σουφλίου
- Λίμνης Κερκίνης
- Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Ακαρνανικών Ορέων
- Θερμαϊκού Κόλπου
- Κορώνειας – Βόλβης – Σιθωνίας
- Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Αλοννήσου – Βορείων Σποράδων
- Δέλτα Νέστου – Βιστωνίδας – Ισμαρίδας και Θάσου
- Πάρνωνα, Μουστου, Μαινάλου και Μονεμβασίας
- Λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων
- Αμβρακικού Κόλπου – Λευκάδας
- Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς και Κυπαρισσιακού Κόλπου
- Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου
- Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
- Εθνικού Δρυμού Αίνου
- Εθνικού Δρυμού Ολύμπου
- **Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς – Δυτικής Κρήτης**
- Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
- Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας
- Εθνικού Δρυμού Οίτης
- Καλαμά – Αχέροντα – Κέρκυρας
- Χελμού – Βουραϊκού
- Οροσειράς Ροδόπης
- Δωδεκανήσου
- Κάρλας – Μαυροβουνίου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου – Δέλτα Πηνειού
- Εθνικού Πάρκου Σχινιά – Μαραθώνα
- Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου
- Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων, Αγράφων και Μετεώρων
- Βόρα – Πάικου – Βερμίου
- Δυτικής Μακεδονίας
- Κορινθιακού Κόλπου
- Εύβοιας
- Νότιας Πελοποννήσου – Κυθήρων
- Κυκλάδων
- Βορείου Αιγαίου
- **Κεντρικής και Ανατολικής Κρήτης**

Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών στην Κρήτη (Ν. 4519/2018)

Διοικητικό Συμβούλιο ΦΠΔΔ

Οι ΦΔΠΠ διοικούνται από **επταμελές** Διοικητικό Συμβούλιο, που αποτελείται από:

- ♦ έναν (1) εκπρόσωπο του **Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας**.
- ♦ έναν (1) εκπρόσωπο του οικείου **δήμου**, ο οποίος ορίζεται, με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.
- ♦ έναν (1) εκπρόσωπο της οικείας **Περιφέρειας**, ο οποίος ορίζεται, με απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου.
- ♦ δύο (2) εκπροσώπους της **ακαδημαϊκής, ερευνητικής** και εν γένει επιστημονικής κοινότητας ή στελέχη δημόσιων υπηρεσιών και φορέων, με εμπειρία σε σχετικά θέματα.
- ♦ έναν (1) εκπρόσωπο **μη κυβερνητικών οργανώσεων**, που σύμφωνα με το καταστατικό τους έχουν ως αντικείμενο την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και διαθέτουν προηγούμενη τεκμηριωμένη εμπειρία σε σχετικά θέματα
- ♦ έναν (1) εκπρόσωπο των **παραγωγικών φορέων** που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του προστατευτέου αντικειμένου.

Επίσης δίνεται η δυνατότητα σύστασης άμισθων συμβουλευτικών επιτροπών για την υποβοήθηση του έργου των Δ.Σ. και των ΦΔΠΠ

Βασικότερες Αρμοδιότητες ΦΔΠΠ

- ✓ Η **κατάρτιση** και η ευθύνη της εφαρμογής των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας της ΠΠ, καθώς και των σχεδίων **διαχείρισης**.
- ✓ Η **παρακολούθηση** και αξιολόγηση της εφαρμογής των **κανονιστικών όρων** και περιορισμών.
- ✓ Η μέριμνα για τη **συλλογή**, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών **στοιχείων** και δεδομένων για τις περιοχές ευθύνης του.
- ✓ Η παροχή **γνωμοδοτήσεων** πριν από την προέγκριση χωροθέτησης και την έγκριση των περιβαλλοντικών όρων των έργων και δραστηριοτήτων.
- ✓ Η επικουρία των αρμόδιων αρχών στον **έλεγχο** της εφαρμογής της **περιβαλλοντικής Νομοθεσίας** και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων.
- ✓ Η κατάρτιση **μελετών** και **ερευνών**, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο διαχείρισης.
- ✓ Η **κατασκευή**, επισκευή ή συντήρηση των αναγκαίων έργων υποδομής, προμήθεια του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού εξοπλισμού.
- ✓ Η **ανάληψη** εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και **δράσεων**.
- ✓ Η **ενημέρωση**, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού
- ✓ Η **προώθηση**, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή **οικοτουριστικών** προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων, χορήγηση σημάτων

Προβλήματα ΦΔΠΠ

- Απουσία θεσμικής κατοχύρωσης. Περισσότερες περιοχές χαρακτηρίστηκαν με ΚΥΑ. Πρέπει να αντικατασταθούν από ΠΔ.
- Έλλειψη σταθερής χρηματοδότησης (μέχρι σήμερα οι ΦΔΠΠ επιχορηγούνταν και λειτουργούσαν με πόρους μόνο από Ευρωπαϊκά Προγράμματα και από το Πράσινο Ταμείο)
- Ανεπαρκές προσωπικό - πολλές αρμοδιότητες.
- Απουσίες κατά τις συνεδριάσεις των ΔΣ.
- Οι Φορείς Διαχείρισης (ΦΔΠΠ) έχουν την αρμοδιότητα να ασκούν διοίκηση και διαχείριση, αλλά δεν διαθέτουν εκτελεστική εξουσία. Αυτή αφήνεται σε άλλες αρμόδιες υπηρεσίες και στους δικούς τους μηχανισμούς ελέγχου.
- Η έλλειψη αρμόδιου σχήματος διοίκησης και διαχείρισης για κάθε περιοχή Natura 2000 έχει ως αποτέλεσμα να εμπíπτουν αυτές οι περιοχές στην αρμοδιότητα διαφορετικών περιβαλλοντικών υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων οι αρμοδιότητες δεν είναι ξεκάθαρες, και τελικά υπάρχει ανομοιογενής αντιμετώπιση των περιοχών.

Δράσεις για Διαχείριση και Διοίκηση Προστατευόμενων Περιοχών

Τον Οκτωβρίου 2017, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, για να αντιμετωπίσει συνολικά τα θεσμικά ζητήματα γύρω από τις προστατευόμενες περιοχές προχώρησε σε 2 διαγωνισμούς προϋπολογισμού 17,5 εκατ. ευρώ:

- «Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών και Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000» και
 - «Τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός της εκπόνησης Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ), σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων και Σχεδίων Διαχείρισης γιατι περιοχές του δικτύου Natura 2000»
- Ο διαγωνισμός ομαδοποιεί τις Natura σε 11 μελέτες και 23 ΕΠΜ.

Οι διαγωνισμοί ολοκληρώνονται (αξιολόγηση προσφορών) ενώ ταυτόχρονα τρέχει η πρόσκληση για τη σύσταση των ΔΣ των 36 πλέον ΦΔΠΠ.

LIFE IP 4NATURA

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το πρώτο Ολοκληρωμένο Έργο LIFE IP 4 NATURA, για το φυσικό περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα στην Ελλάδα, το μεγαλύτερο σε χρηματοδότηση και διάρκεια που θα υλοποιηθεί στη χώρα μας με τίτλο *«Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα»*.

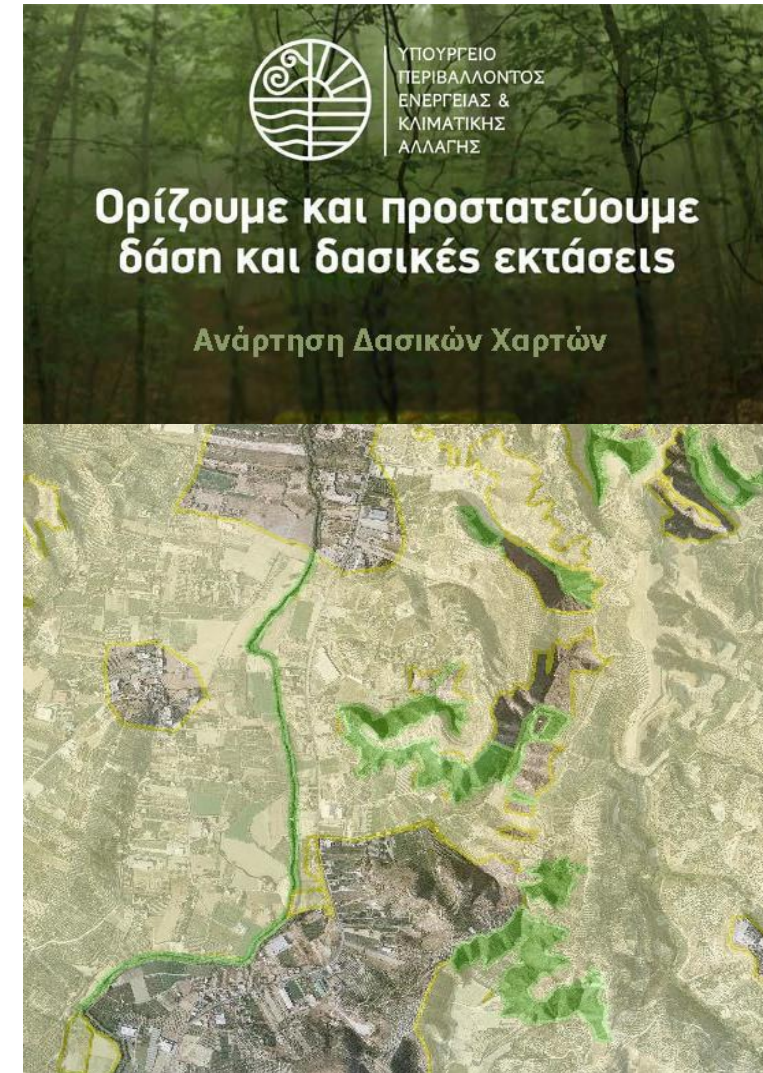
Μεταξύ άλλων οι δράσεις του έργου περιλαμβάνουν:

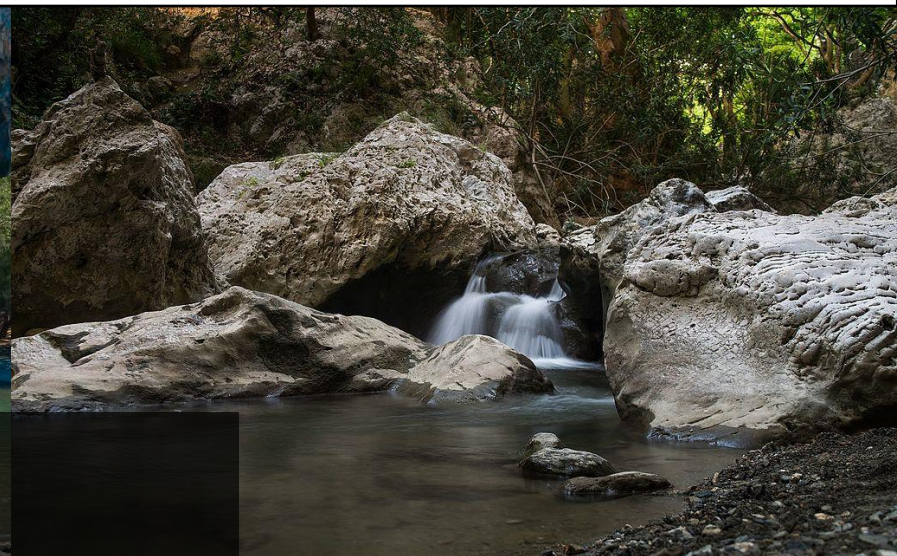
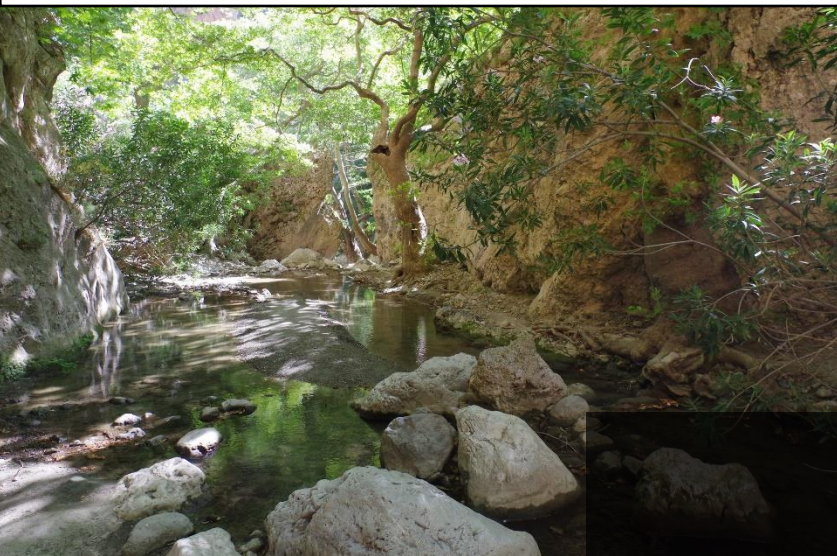
- Εκπόνηση, θεσμοθέτηση και υλοποίηση σχεδίων δράσης ειδών και οικοτόπων Κοινοτικού Ενδιαφέροντος.
- Πιλοτική εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 σε 4 γεωγραφικές περιοχές της χώρας (Περιφέρειες Αττικής, Κρήτης, Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης και τα χωρικά όρια Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας).
- Δημιουργία καινοτόμων εργαλείων διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000.

Δασικοί Χάρτες

- Βασικό εργαλείο στην διαχείριση και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
- Οριοθέτηση και καταγραφή των δασών και δασικών εκτάσεων, που διέπονται από το ειδικό προστατευτικό πλαίσιο των διατάξεων της δασικής νομοθεσίας,
- Μέχρι σήμερα έχει κυρωθεί το **32%** της χώρας.
- Το υπόλοιπο είναι υπό ανάρτηση ή υπό εκπόνηση από τους μελετητές.
- Στην Κρήτη έχει μόνο αναρτηθεί ο Προ Καποδιστριακών ΟΤΑ Κουνουπιδιανών, Μουρνιών, Νέας Κυδωνίας, Νεροκούρου, Περιβολίων, Σούδας, Χανίων Και Γαύδου Της Π.Ε. Χανίων και ο Προ Καποδιστριακός ΟΤΑ Ηρακλείου ο οποίος και έχει μερικώς κυρωθεί.

ΣΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΑΜΑΡΙΤΑΚΗΣ
ΔΑΣΟΛΟΓΟΣ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΛΟΓΟΣ – MSc GIS
Email: vasilis@samaritakis.gr

